

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร
เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอดดอย สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5*

GUIDELINES FOR DEVELOPING THE CHARACTERISTICS OF ADMINISTRATORS OF
HIGHLAND EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN REMOTE AREAS YOD DOI
EDUCATIONAL QUALITY DEVENLOPMENT NETWORK DISTRICT OF
THE CHIANGMAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 5

กมลกานต์ ดีอุโมงค์*, นลธวัช ยุทธวงศ์ และ สุรพงษ์ แสงสีมูข

Khamolkarn Deeu-Mong*, Nolthawat Yuttawong and Suraphong Saengseemuk

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก ประเทศไทย

Faculty of Education, Northern College, Tak, Thailand

*Corresponding author E-mail: neskamonkan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 และ 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาของเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอดดอย จำนวน 63 คน และผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอดดอย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.30) เรียงจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านความรู้ความสามารถ สูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความเป็นผู้นำ ต่ำที่สุด ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอดดอย ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นผู้นำทางความคิดในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานอย่างมีเหตุผล ด้านคุณธรรมจริยธรรม ควรมีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีความสุจริตปฏิบัติหน้าที่ได้โปร่งใสเปิดเผย ด้านความรู้ความสามารถควรเป็นผู้นำในการนำครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ นโยบาย และเป้าหมาย ด้านมนุษยสัมพันธ์ ควรมีความเป็นกัลยาณมิตรและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และด้านความเป็นผู้นำควรใช้กิจกรรมกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา

คำสำคัญ: คุณลักษณะ, พื้นที่สูง, ผู้บริหารสถานศึกษา

* Received June 14, 2024; Revised July 11, 2024; Accepted July 21, 2024

Abstract

The purposes of this research are to 1) Study the characteristics of administrators of highland educational institutions in remote areas Yoddoi educational quality development network under the district of the Chiang Mai primary educational service area office 5 and 2) Find guidelines for developing the characteristics of administrators of highland educational institutions in remote areas Yoddoi educational quality development network under the district of the Chiang Mai primary educational service area office 5, Using a mixed methods research method. The target group is there were 63 teachers in educational institutions of the Yoddoi educational quality development network and 9 qualified informants. Data were collected using questionnaires and structured interviews. Data were analyzed by finding frequencies, percentages, means, standard deviations. and content analysis. The results of the research found that: Characteristics of administrators of highland educational institutions in remote areas Yoddoi educational quality development network. Overall is at a high level ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.30). Arranged from highest to lowest is knowledge and abilities is the highest, followed by personality Human relations, morality and ethics and leadership is the lowest, respectively. Guidelines for developing the characteristics of administrators of highland educational institutions in remote areas Yoddoi educational quality development network personality educational institution administrators should have thought leadership in solving operational problems reasonably. Be honest with yourself and others. Morality and ethics be honest and perform your duties with transparency and openness. Knowledge and abilities be a leader in bringing teachers and all stakeholders together to analyze the school environment in order to set a vision, policy, and goals. Human relations be friendly and have good human relations. And leadership use be professional learning community group activities to promote teachers' participation in school administration.

Keywords: Characteristics, Highland, Administrators

บทนำ

ภารกิจและความสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานถือว่าเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ จึงมุ่งให้มีการพัฒนาการบริหารจัดการ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน เป็นผู้เรียนรู้ เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของประเทศ โดยให้มีการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของผู้เรียน พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ พัฒนาการจัดการศึกษาและสถานศึกษาให้มีความปลอดภัย เพิ่มโอกาสสร้าง ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำการได้รับบริการทางการศึกษาที่เท่าเทียม พัฒนาระบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลเหมาะสมกับบริบท (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) การจะบริหารจัดการศึกษา ให้บรรลุตามเป้าหมายได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการนำนโยบายไปขับเคลื่อนให้ประสบผล ในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำ รู้จักวิธีการใช้อำนาจที่มีอยู่อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารของสถานศึกษา ขนาดใดก็ตามจำเป็นต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับตำแหน่ง มีความรู้ สามารถในการวินิจฉัยสั่งการ รู้จักการวางแผน

และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้รวดเร็วทันเหตุการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถประสานงานได้ดี ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี บุคลิกภาพน่าเชื่อถือน่าไว้วางใจควรแก่การเป็นผู้นำ (ปัญญา บัวบาน, 2565)

ดังนั้น คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาทุกระดับ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์จะช่วยให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารการศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความคิดสร้างสรรค์ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนเกิดทัศนคติทางบวก และการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ทั้งภายในและภายนอกได้ดี (โสธดา จันทร์บุญนาค, 2564) และยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณธรรม จริยธรรมมีบุคลิกภาพที่ดี มีความสามารถทางเทคโนโลยี การมีวิสัยทัศน์ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีมนุษยสัมพันธ์ จะมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนภาวะผู้นำครูและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและจะส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ความสำเร็จในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนของครู รวมทั้งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนโดยตรง (สิริขวัญ อาจิวชัย, 2565) แต่ผลการวิจัยของศุภกาญจน์ กระรัตน์ ปัญหาการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ พบว่า ผู้บริหารไม่สามารถนำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาได้ ไม่ส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีจัดการเรียนการสอน ไม่ได้แสวงหาทรัพยากรและทุนทรัพย์เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ขาดความยุติธรรมและความเสมอภาคต่อผู้ร่วมงาน ไม่เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น (ศุภกาญจน์ กระรัตน์, 2566)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 รับผิดชอบการจัดการศึกษาพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอสอด อำเภอดอยเต่า และอำเภออมก๋อย มีโรงเรียน 96 แห่ง สภาพที่ตั้งโรงเรียนอยู่บนพื้นที่สูงภูเขาสลับซับซ้อนและเป็นป่าสงวน เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษายอดดอย ตามประกาศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 มีเขตบริการครอบคลุมตำบลนาเกียนทั้ง 12 หมู่บ้าน สถานศึกษา 7 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 2 แห่ง มีผู้บริหารสถานศึกษาโดยตำแหน่ง 2 คน ประชากรทั้งตำบลเป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงมีฐานะยากจน นักเรียนในเครือข่ายทั้งหมดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ประสบปัญหาการสื่อสารด้วยภาษาถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ส่งเสริมพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามนโยบายการบริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ มุ่งให้เด็กนักเรียนอ่านออกเขียนได้ และคิดคำนวณเลขเป็น ในแง่วิชาการ มีแนวคิดเกี่ยวกับ “โรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษา” มีวัตถุประสงค์ที่เรียบง่าย นั่นคือ มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กนักเรียนอ่านและเขียนภาษาไทย และสามารถคิดคำนวณเลขได้ โดยกำหนดให้วิชาดังกล่าวเป็นวิชาพื้นฐานสำหรับการเรียนการสอนอย่างอื่น โดยให้รายวิชาภาษาไทยเป็นรายวิชาที่มีความสำคัญที่สุด การดำเนินการตามแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนเช่นนี้มีปัญหา คือ เด็กนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจภาษาไทยน้อยมาก หรือแทบจะไม่มีเลย ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดแนววิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อสอนภาษาไทยให้เด็กที่พูดภาษาอื่นเป็นภาษาแม่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) แต่การเดินทางจากอำเภอมายังสถานศึกษาในเครือข่ายทำได้สะดวก ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีการย้ายออกไปทำหน้าที่ในสถานศึกษาอื่น ที่มีขนาดใหญ่กว่าและมีความพร้อมในการจัดการศึกษามากกว่า ส่งผลให้มีครูบรรจุใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ทดแทนทุกปีการศึกษา การจัดการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง ไม่มีผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำในการพัฒนาสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษา (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มนโยบายและแผน, 2564) ซึ่งผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะ

ของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ควรประกอบด้วยความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน มีบุคลิกภาพที่ดี มุ่งมั่นอดทน มีทักษะการสื่อสารสร้างปฏิสัมพันธ์ มีคุณธรรมจริยธรรมประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลพร้อมรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (เกวลิน สุทธิไชยา, 2566)

ความสำคัญคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารและการปฏิบัติงานของครูผู้สอน รวมทั้งคุณภาพของผู้เรียนข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษายอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาว่าควรมีคุณลักษณะเช่นใด มีประเด็นที่เป็นปัญหา อุปสรรคที่ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะใดในระดับต่ำบ้าง และมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นได้อย่างไร ด้วยหวังว่าการวิจัยจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่คัดสรรบุคคลให้ดำรงตำแหน่งได้ใช้เป็นแนวทางกำหนดคุณสมบัติหรือพัฒนาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple Choice) ตอนที่ 2 สอบถามคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารตามขอบเขตเนื้อหา 5 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีการสร้างและการทดสอบเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา
2. สังเคราะห์เนื้อหาด้วยตารางวิเคราะห์ความสอดคล้อง ได้ขอบเขตเนื้อหา จำนวน 5 ด้าน
3. ยกร่างโครงสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน
4. นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระพิจารณาความถูกต้องของภาษา ความสอดคล้องคำถามกับจุดประสงค์และให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามกับจุดประสงค์โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน นำผลมาหาค่า IOC ได้ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ
6. นำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .991

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น นำส่งผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ขออนุญาตแจกแบบสอบถาม กำหนดวันเวลาขอเก็บแบบสอบถามคืน นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบบสอบถามคืน จำนวน 63 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แบบสอบถามตอนที่ 1 การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) แบบสอบถามตอนที่ 2 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดค่าระดับคะแนนและการแปลผลไว้ ดังนี้

ระดับ 5 คะแนนระหว่าง 4.51-5.00 หมายความว่า มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 คะแนนระหว่าง 3.51-4.50 หมายความว่า มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 คะแนนระหว่าง 2.51-3.50 หมายความว่า มีคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 คะแนนระหว่าง 1.51-2.50 หมายความว่า มีคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 คะแนนระหว่าง 1.00-1.50 หมายความว่า มีคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 วิธีดำเนินการวิจัย มีดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาจากการกำหนดคุณสมบัติแล้วเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน คือ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้บริหารการศึกษา และกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นไว้ดังนี้

1. นักวิชาการ หมายถึง คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาตั้งแต่ระดับวิทยาลัยขึ้นไปทั้งในสถาบันการศึกษาเองและของรัฐ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีบัณฑิตการบริหารการศึกษาหรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีประสบการณ์หรือปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 ปี การศึกษาติดต่อกันหรือไม่ก็ได้ จำนวน 3 คน

2. ผู้บริหารการศึกษา หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาที่ได้แต่งตั้งให้มีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทบัณฑิตการบริหารการศึกษาหรือสาขาอื่นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีประสบการณ์หรือปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 ปี งบประมาณติดต่อกันหรือไม่ก็ได้ จำนวน 3 คน

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา มีบทบาท หน้าที่ให้รับผิดชอบการบริหารจัดการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 มีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา หรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ และมีประสบการณ์หรือปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 ปี การศึกษา จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ แบบสอบถามสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ตามขอบเขตด้านเนื้อหาทั้ง 5 ด้าน เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open end) การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ คือ

1. นำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดด้านละ 3 ข้อ สรุปลงแล้วสร้างเป็นข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ด้านละ 1 ข้อ รวม 5 ข้อ

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง การใช้ภาษา และความครอบคลุมด้านเนื้อหา นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ติดต่อประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัว เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล การกำหนดนัด และดำเนินการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดลำดับตามความถี่และสรุปลง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษายอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 โดยรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษายอดดอย โดยรวม

ด้าน	รายการคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับคุณลักษณะ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านบุคลิกภาพ	4.29	0.40	มาก
2	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.14	0.40	มาก
3	ด้านความรู้ความสามารถ	4.34	0.34	มาก
4	ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.17	0.39	มาก
5	ด้านความเป็นผู้นำ	4.03	0.39	มาก
	โดยรวม	4.19	0.30	มาก

ตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษายอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 โดยรวมมีคุณลักษณะอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.30) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงจากสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านความรู้ความสามารถ สูงที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.34) รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.40) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.39) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.40) และด้านความเป็นผู้นำ ต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.39) ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนา คุณภาพการศึกษายอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 สรุปผล ได้ดังนี้

ด้านบุคลิกภาพ ความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นผู้นำทางความคิดในการแก้ปัญหา อย่างมีเหตุผลโดยใช้สติความมั่นคงทางอารมณ์ (ความถี่ = 8) เปิดกว้างทางความคิดให้ความสำคัญข้อเสนอแนะ สนใจความคิดของร่วมงานอย่างทั่วถึง (ความถี่ = 7) และเคารพยอมรับความต่างของบุคคลด้วยความจริงใจ ให้กำลังใจและเสริมแรงให้เกิดแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จ (ความถี่ = 6) ตามลำดับ

ด้านคุณธรรมจริยธรรม ความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนและผู้อื่น สุจริตโปร่งใสเปิดเผยในการปฏิบัติงาน (ความถี่ = 6) มีความประหยัดมัธยัสถ์ครองตนตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแบบอย่างที่ดี และมีหลักปฏิบัติในการครองตน ครองคน ครองงานและเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับ (ความถี่ = 5) เท่ากันตามลำดับ

ด้านความรู้ความสามารถ ความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสามารถเป็นผู้นำในการวิเคราะห์ บริบทเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์การบริหารสถานศึกษา (ความถี่ = 8) มีการกระจาย ความรับผิดชอบให้ครูมีส่วนร่วมรับผิดชอบได้เหมาะสมตรงตามความรู้ความถนัดเป็นลายลักษณ์อักษร และ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมวางแผนบริหารอย่างเป็นระบบตามวงจร PDCA และมีเครือข่ายร่วมพัฒนางานให้ เกิดคุณภาพสูงสุด (ความถี่ = 7) เท่ากันตามลำดับ

ด้านมนุษยสัมพันธ์ ความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีเพื่อให้มี บรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตรในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์เอื้ออาทรกัน (ความถี่ = 8) มีทักษะในการสื่อสาร การพูดจาโน้มน้าวต่อรองให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ (ความถี่ = 7) และควรเปิดโอกาสให้ ชุมชนใช้สถานศึกษาจัดกิจกรรมสืบสานประเพณีท้องถิ่นหรือร่วมจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ต่อกัน (ความถี่ = 6) ตามลำดับ

ด้านความเป็นผู้นำ ความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ครูแสดงออก การใช้เหตุผลวางแผนและแก้ปัญหาการทำงานร่วมกัน (ความถี่ = 8) มีการชี้แจง สร้างความเข้าใจขอบข่ายการปฏิบัติงานให้ทุกคนทุกฝ่ายทราบทั่วถึงชัดเจน และสามารถปรับตัว ยืดหยุ่น สร้างความเชื่อมั่น ใช้สติ มีความรอบคอบเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น (ความถี่ = 7) เท่ากันตามลำดับ

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่าย พัฒนาคุณภาพการศึกษาอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ผู้บริหารควร เป็นผู้นำทางความคิดในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลโดยใช้สติมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น สุจริตโปร่งใสเปิดเผยในการปฏิบัติงาน เป็นผู้นำในการวิเคราะห์บริบทเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์การบริหารสถานศึกษา มีทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีเพื่อให้มีบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตรใน การทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์เอื้ออาทรกัน และจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมให้ครู แสดงออก การใช้เหตุผลวางแผนและแก้ปัญหาการทำงานร่วมกัน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนา คุณภาพการศึกษาอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ผลการวิจัยที่ควร นำมาอภิปราย มีดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านความรู้ความสามารถ สูงที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะด้วยบริบทของสถานศึกษาในพื้นที่สูง ห่างไกลและมีความทุรกันดาร ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องใช้ความรู้ตามแนวคิด ทฤษฎีและศาสตร์หลักการบริหารการศึกษามาประยุกต์ ใช้มากกว่าสถานศึกษา ปกติทั่วไป ต้องมีศิลปะในการสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธาอันก่อให้เกิดชุมชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์มีความต่างกันทั้งภาษา จารีตประเพณีวัฒนธรรมให้เกิดการยอมรับ ต้องมีการครองตนเป็นแบบอย่าง มีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงที่พร้อมสู้งาน รวมทั้งต้องมีความเป็นผู้นำในการเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและสภาพแวดล้อมในชุมชน เพื่อให้บุคลากร เชื่อมั่นมีขวัญกำลังใจจะปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จร่วมกันตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปโดย

สอดคล้องตามแนวคิดของ จุฑารัตน์ นาคทุ่งเตา ที่ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น เป็นการพัฒนาในทุก ๆ ด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา โดยต้องอาศัยผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีความสามารถใช้ศาสตร์อย่างมีศิลป์ในการนำทุกฝ่ายให้เข้ามีส่วนร่วมดำเนินงานทั้งบุคลากรต่าง ๆ รวมทั้งชุมชน เพราะการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงการตอบสนองความต้องการของสังคมและชุมชนด้วย (จุฑารัตน์ นาคทุ่งเตา, 2565) และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชลธิชา ดวงจินดา ที่กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่สำคัญต่อการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เป็นหัวใจการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำพาความสำเร็จมาสู่สถานศึกษา โดยการใช้กระบวนการบริหารที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอก ต้องตระหนักในหลักการบริหารที่มุ่งคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ชลธิชา ดวงจินดา, 2565) และทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ปัญญา บัวบาน เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูกลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี-ระยอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาก (ปัญญา บัวบาน, 2565) รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภาณุวัฒน์ กล่อมอยู่ เรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูอำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน (ภาณุวัฒน์ กล่อมอยู่, 2564)

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษายอดดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นผู้นำทางความคิดในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลโดยใช้สติมีความมั่นคงทางอารมณ์ ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนและผู้อื่น สุจริตโปร่งใสเปิดเผย เป็นผู้นำในการวิเคราะห์บริบทเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายของโรงเรียน มีทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมให้ครูแสดงออก ในการใช้เหตุผลเพื่อวางแผนและแก้ปัญหาร่วมกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูง มีความต่างจากพื้นที่ปกติ มีปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากธรรมชาติที่เป็นป่าไม้ ภูเขาสูงและความกันดารห่างไกล เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานผู้ที่ครูผู้สอนมุ่งหวังเป็นที่พึ่งมากที่สุดคือผู้บริหาร จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการเผชิญสถานการณ์ มีความมุ่งมั่นกล้าตัดสินใจ ใช้สติ ไม่ตื่นตระหนก มีอารมณ์มั่นคง เป็นที่พึ่งของครูและนักเรียนได้รับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้านใช้ประกอบตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาได้อย่างมีอาชีพ เป็นไปโดยสอดคล้องตามแนวคิดของ ปฏิญญา อิ่มเทศ ที่ว่า ผู้บริหารควรใช้หลักการมีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจและเป้าหมายการทำงานให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมตามวิสัยทัศน์ มีการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ มีความยืดหยุ่นและใช้ข้อมูล ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารสถานศึกษา (ปฏิญญา อิ่มเทศ, 2566) และเป็นไปตามสอดคล้องตามแนวคิดของ ขนกานต์ อินทะราชา ที่ว่า ผู้บริหารควรมีการพัฒนาสร้างเครือข่ายกับองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีการให้ความช่วยเหลือแนะนำ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรอื่นในองค์กรอย่างจริงใจสม่ำเสมอ (ขนกานต์ อินทะราชา, 2566) และสอดคล้องกับการศึกษาของ ธัญรัตน์ สุริยวรากุล เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารควรมีความกระตือรือร้นตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ มานะบากบั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหาภายในสถานศึกษา มีความเชื่อมั่นสามารถเป็นผู้นำในการเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู นักเรียนและบุคคลทั่วไป ละอบายมุข สิ่งเสพติดทุกประเภท (ธัญรัตน์ สุริยวรากุล, 2564) รวมทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เกวลิณ สุทธิไชยา เรื่องสภาพและแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ของ

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่า ผู้บริหารควรนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ SWOT เพื่อนำไปใช้กำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ให้ทุกฝ่ายร่วมกันกำหนด เผยแพร่ให้รับรู้และกระตุ้นให้นำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (เกวลิน สุทธิไชยา, 2566)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงจากสูงไปต่ำ คือ ด้านความรู้ความสามารถ สูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความเป็นผู้นำ ต่ำที่สุด ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นผู้นำทางความคิดในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลโดยใช้สติมีความมั่นคงทางอารมณ์ 2) ควรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น สุจริต โปร่งใสเปิดเผย 3) ควรเป็นผู้นำในการวิเคราะห์บริบทเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายของโรงเรียน 4) ควรมีทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมให้ครูแสดงออกในการใช้เหตุผลเพื่อวางแผนและแก้ปัญหาการทำงานร่วมกัน มีข้อเสนอแนะการนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำให้ดียิ่งขึ้น คือ 1) ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางความคิดในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลโดยใช้สติ มีความมั่นคงทางอารมณ์ 2) มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น สุจริตโปร่งใสเปิดเผยในการปฏิบัติงาน 3) เป็นผู้นำในการวิเคราะห์บริบทเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์การบริหารสถานศึกษา 4) มีทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีเพื่อให้มีบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตรในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์เอื้ออาทรกัน และ 5) จัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมให้ครูแสดงออก การใช้เหตุผลวางแผนและแก้ปัญหาร่วมกัน สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ 1) คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในสถานศึกษาพื้นที่สูงชายขอบ 2) คุณลักษณะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูผู้สอนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารและห่างไกล และ 3) คุณลักษณะภาวะผู้นำประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารสถานศึกษาที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มนโยบายและแผน. (2564). ข้อมูลสถิติสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2564. เชียงใหม่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5.
- เกวลิน สุทธิไชยา. (2566). สภาพและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชนกานต์ อินทราชา. (2566). แนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดตาก. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น.
- จุฑารัตน์ นาคทุ่งเตา. (2565). การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอทับสะแก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาประจำศรีจันทร์ เขต 1. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

- ชลธิชา ดวงจินดา. (2565). ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธัญยรัตน์ สุริยวรากุล. (2564). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง กรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ปริญญญา อิ่มเทศ. (2566). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 7. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น.
- ปัญญา บัวบาน. (2565). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี-ระยอง. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาณุวัฒน์ กล่อมอยู่. (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศุภกาญจน์ กระรัตน์. (2566). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะแม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสใน “โรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษา” จังหวัดแม่ฮ่องสอน. กรุงเทพมหานคร: องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ.
- สิริขวัญ อาจิวชัย. (2565). คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- โสธดา จันทร์บุญนาค. (2564). ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.